

آذربایجان Azerbaijan

فعال است. این سرزمین متأثر از فرآیند های دوره نو زمین ساخت (geotectonic stage) ناحیه ای فعال از لحاظ چین خوردگی، گسلش و لرزه خیزی فعال محسوب می شود.

بلایای طبیعی

سرزمین آذربایجان به دلیل داشتن ویژگی های خاص ساختارهای زمین شناسی و وضعیت ویژه آب و هوایی همچنین به دلیل مجاورت نواحی شرقی به دریای خزر، در معرض مخاطرات طبیعی مختلفی قرار گرفته است. زمین لرزه ها، گلفشان های شدید (mud volcanism)، زمین لغزش های به نسبت وسیع و نشستهای منطقه ای زمین، حفره های

ذخیره فلزی و غیرفلزی در کشور آذربایجان کشف شده و حدود ۱۰۰ مورد از این ذخایر نیز در حال توسعه هستند. همچنین، گفتنی است که کبالت، کرومیت، و منگنز در مناطقی از آذربایجان کشف شده است.

ذخایر فلزات غیر آهنی نیز به دلیل ابعاد قابل توجه، بخش مهمی از اقتصاد کشور آذربایجان را شامل می شود. این ذخایر شامل آلومینیوم، مس، مولیبدنیوم، کبالت، جیوه و دیگر کانسنگ ها هستند.

چشمه های ید- برم دار مقادیر قابل توجهی از این عناصر را در کشور آذربایجان فراهم می کنند.

موقعیت زمین ساختی

سرزمین آذربایجان در بخش مرکزی کمربند جنبای مدیترانه ای واقع می شود و به این دلیل دارای سطح بالای لرزه خیزی، فعالیت های آتشفشانی کنونی، گلفشان، زمین لغزش های وسیع، سیل و دیگر فرآیندهای زمین شناسی

آذربایجان

کشور آذربایجان در جنوب غرب قاره آسیا در منطقه جغرافیایی قفقاز و در گذرگاه اروپا و آسیای جنوب غربی و در جوار دریای خزر واقع شده است.

زمین شناسی

با توجه به سیستم آلی اروپا، فرآیندهای زمین شناسی بسیار پیچیده ای در کشور

آذربایجان رخ داده است. در ناحیه قفقاز کوچک و بزرگ (منطقه Kura-Araz و رشته کوه های تالیس) منابعی غنی از مواد معدنی مانند نهشته های نفت و گاز، منابع معدنی فلزی و صنعتی یافت شده است.

صنایع معدنی و تولید نفت و گاز از صنایع اصلی جمهوری آذربایجان بوده و صنایع دیگر کشور آذربایجان شامل متالورژی (فولاد، لوله سازی، آلومینیوم)، معدنکاری (استخراج و کانه آری کانسنگ آهن و آلونیت) است. علاوه بر ذخایر قابل توجه نفت و گاز، کشور آذربایجان دارای ذخایر غنی از مواد معدنی بوده که در صنایع شیمیایی، متالورژی، ساختمان و پزشکی کاربردهای مفیدی دارند. این ذخایر شامل کانسنگ های آهنی و غیر آهنی، فلزات کمیاب، سنگهای نیمه قیمتی و همچنین تنوع زیادی از منابع ژئوترمالی، چشمه های آب معدنی و طبیعی هستند. به طور کلی حدود ۳۴۰

همراه زبانه‌های آتش هستند که تا ارتفاع خیلی زیاد (چندین صد متر) فوران دارند. طی این فوران ها میلیون ها متر مکعب از گاز های هیدروکربنی و چندین تن گل به سطح زمین منتقل می شود. گلفشان ها با تغییر شکل سواحل می‌توانند سبب وقوع زمین لرزه های محلی شوند. حدود ۳۷۴ گلفشان در کشور آذربایجان وجود دارد.

جریانات گلی، سیلها، زمین لغزش ها، فرسایش خاک و تخریب کناره‌ها و سواحل رودخانه ها، سیل و جریانات گلی ذوب برف و بارندگی های سنگین در سالهای اخیر، به وقوع سیل هایی در دو رودخانه بزرگ آذربایجان (کورا و ارس) منجر شده است که نتیجه آن، وارد آمدن خسارات به ۱۱ ناحیه آذربایجان بوده است.

کارستی، جریان های گلی، طوفان ها، خشکسالی و تغییرات آنومالی های سطح دریای خزر، از انواع اصلی بلایای طبیعی این کشور محسوب می شوند. کشور آذربایجان نسبت به برخی از انواع بلایای طبیعی، پتانسیل بالایی از

خطرپذیری دارد. وقوع زمین لرزه ها، زمین لغزش ها و سیلها در دهه گذشته، باعث خسارات فاجعه باری در این کشور شده است. این مساله موجب شده تا میزان قابلیت های مدیریتی در مخاطرات طبیعی افزایش یابد. وضعیت لرزه خیزی جمهوری آذربایجان با در نظر گرفتن تکامل ژئودینامیکی دریای سیاه تا ناحیه دریای خزر، پیچیدگی های زمین شناسی و ساختاری ناحیه، با بررسی های ژئوفیزیکی، ژئوشیمیایی، پترولوژیکی و ساختاری مشخص شده است. نتایج تجزیه و تحلیل های صورت گرفته مه لرزه ای و داده های قابل استفاده، رژیم لرزه ای و همچنین وقوع مجدد زمین لرزه ها نشان دهنده این است که سطح لرزه خیزی این ناحیه متوسط بوده و حوادث لرزه ای بیشتر در بخشهای کم عمق لیتوسفر، متمرکز شده است. لرزه خیزی اغلب درون صفحه ای بوده و توزیع فضایی رومرکز زمین لرزه ها، با مرز صفحات همخوانی ندارد.

- زمین لرزه های تاریخی و مخرب سرزمین آذربایجان عبارتند از:
  - * زمین لرزه های گیانجا (Gyanja) در سالهای ۴۲۷ و ۱۲۳۵
  - * زمین لرزه گی گل (Gey-Gel) در سال ۱۱۳۹
  - * زمین لرزه های شماخا (Shemakha) در سالهای ۱۸۵۹، ۱۸۲۸، ۱۶۶۹ و ۱۸۷۵
  - * زمین لرزه های ماشتاگا (Mashtaga) در سال ۱۸۴۲
  - * زمین لرزه اردبیل (Ardebil) در سال ۱۹۲۴
  - * زمین لرزه لیانکاران (Lyankaran) در سال ۱۹۱۳
- گلفشان ها:

گلفشان ها همچون آتشفشان های ماگمایی دارای فوران های پرقدرت به

